

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

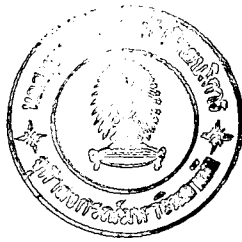
จากการศึกษาเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะค่านิยมต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาประกอบการศึกษาถึงลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่จะเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษานั้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เพศ

จากการศึกษาของนาวิน รุ่งรส (2514: 53) และสนั่น ประจงจิตร (2514: 68) ได้เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกเรียนต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมแบบเดิม ได้ผลที่สอดคล้องกันว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนต่อ และการเลือกอาชีพ ซึ่งขัดกับข้อค้นพบของอนุควูฟอโรบี (Onukwuforobi 1976: 4390) ที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในการเลือกสายวิชา หรือเลือกอาชีพ และจากการศึกษาของ ศรีเพ็ญ สุภพิทยากุล (2518: 85) พบว่า เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับโอกาสการสอบคัดเลือกผ่านมีสิทธิเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย

ซีเวล และ อาร์เมอร์ (Sewell and Armer 1966: 159-168) กล่าวว่า เพศเป็นตัวแปรสำคัญต่อแผนการศึกษาต่อ เด็กชายมีสติปัญญาสูงกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย และเด็กชายมีการวางแผนการศึกษาต่อมากกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย เช่นกัน

อีริกสัน (Erikson 1968: 1748) ได้ศึกษาลักษณะการเลือกและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยแห่งรัฐมิชิแกน พบว่า เพศหญิงนิยมเรียนทางการศึกษา ส่วนเพศชายนิยมเรียนทางสังคมศาสตร์ ธุรกิจ เกษตรศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์

โรงเรียนที่ศึกษา

คริสโตเฟอร์ เจนส์ (Jencks:1971: 71 อ้างถึงในพรพามาศ นนทยาธร 2520: 28) ได้ศึกษาพบว่า ผู้ที่ไปศึกษาในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมดีในเมือง จะมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยมากกว่าผู้ที่เรียนอยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่ต่ำกว่าในชนบท และผู้ที่ไปเข้าศึกษาในวิทยาลัยที่มีคุณภาพดี ก็มีโอกาสได้เรียนต่อในระดับสูงขึ้น ไปอีกมากกว่าผู้ที่ไปเข้าวิทยาลัยที่มีคุณภาพต่ำกว่า

กิล วูล์ฟ (Wolfe 1969: 234) พบว่า จำนวนนักเรียนที่ได้เข้าวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับคุณภาพของโรงเรียนที่นักเรียนเรียนในระดับประถมและมัธยม ทั้งนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า คุณภาพของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่จัดให้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าศึกษาในระดับสูงของนักเรียน

แผนการเรียน

เคลเลน (Clellan 1962: 2661) ได้ศึกษาแบบแผนของการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนที่สำเร็จมัธยมศึกษาจากโรงเรียนในมลรัฐแอริโซนา ในปี ค.ศ. 1960 พบว่า จำนวนหน่วยกิตของวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศที่นักเรียนสอบผ่าน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยของนักเรียนมัธยม

อนุกวูฟอโรบี (Onukwuforobi 1976: 4390) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแผนการเรียนกับความคาดหวังทางอาชีพ และโอกาสของนักเรียนมัธยมในมลรัฐโอเวอรี ประเทศไนจีเรีย พบว่า ประเภทของโรงเรียนและแผนการเรียนที่นักเรียนเรียนอยู่ มีอิทธิพลต่อระดับความคาดหวังทางการศึกษา และทางอาชีพของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ในประเทศไทย นาวาตรีหญิง ภัทรา ชนะพานิช (2528: 95) พบว่า นักเรียนโดยส่วนรวมที่จบการศึกษาจากแผนการเรียนสายวิทยาศาสตร์ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ แต่ไม่ชอบเรียนวิชาทางด้านภาษา และสังคม

พรวามาศ นนทยาธร (2520: 90) ได้ศึกษาความคาดหวังในการศึกษา
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมแบบประสมในกรุงเทพมหานคร
 พบว่า แผนการเรียนมีความสัมพันธ์กับความคาดหวังในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของ
 นักเรียน นักเรียนแผนการเรียนสายศิลป์ส่วนใหญ่จะมีความคาดหวังสูงกว่านักเรียน
 แผนการเรียนสายอื่น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ยูแมนส์ (Youmans 1958: 152-156) พบว่า นักเรียนที่มีความมุ่งหวังทางการ
 ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา มีผลการเรียนในระดับมัธยมดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้มุ่งหวังที่
 จะศึกษาต่อ กล่าวคือมากกว่า 4 ใน 5 ของนักเรียนที่มุ่งหวังศึกษาต่อได้คะแนนต่ำกว่า
 ชั้น "บี" (Grade B) หรือสูงกว่าในการเรียนปีสุดท้ายในโรงเรียนมัธยม แต่มีเพียง
 1 ใน 2 ของนักเรียนที่ไม่ได้มุ่งหวังศึกษาต่อ มีผลการเรียนตามที่กล่าวข้างต้น

โมรา (Mora 1965: 2206) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวัง
 ทางการศึกษาของนักเรียนที่มีผลการเรียนต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดี มี
 ความมุ่งหวังทางการศึกษาใกล้เคียงกับความสามารถของตนเอง ขณะที่นักเรียนที่มีผล
 การเรียนปานกลางและต่ำ ทั้งสูงเกินความเป็นจริง ตรงข้ามกับข้อค้นพบของพรวามาศ
 นนทยาธร (2520: 90) ที่พบว่า สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์
 กับความมุ่งหวังของนักเรียน

การเลือกสถาบันเพื่อศึกษาต่อ

การเลือกสถาบันที่จะศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น เอลรอย
 (Elroy 1968: 2966-2967) ได้วิเคราะห์ลักษณะบางประการของนักเรียนชั้นมัธยม
 ศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการเลือกสถาบันที่จะศึกษาต่อ โดยส่งแบบสอบถามแก่นักเรียน
 จำนวน 25,000 คน ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบค่าตอบจากแบบสอบถามกับ
 ระดับคะแนนจากแบบทดสอบพัฒนาการทางการศึกษาไอโอวา (Iowa Test of
 Educational Development) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้คะแนนจากแบบทดสอบสูง
 เลือกเรียนมหาวิทยาลัยที่มีหลักสูตร 4 ปี มากกว่านักเรียนที่ได้คะแนนต่ำ และนักเรียน
 ที่ได้คะแนนต่ำส่วนมากเลือกเรียนพาณิชยหรือเทคนิค

จุมพล หนิมทานิช (2517: 147) พบว่า นักเรียน แผนกวิทยาศาสตร์ ที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.90) เลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะที่นักเรียนที่มีผลการเรียนปานกลางและต่ำ เลือกเรียนสถาบันนี้มีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 57.40 และร้อยละ 50.00 ตามลำดับ) แผนกศิลปะ พบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนดีส่วนใหญ่เลือกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ร้อยละ 71.40) ขณะที่นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำเลือกสถาบันเดียวกันนี้มีจำนวนน้อยกว่า (ร้อยละ 58.30)

การเลือกสาขาวิชาที่จะศึกษาต่อ

เทอศักดิ์ รัตนมณี (2507: 54) ได้สำรวจความต้องการในการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมตอนปลายในจังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา 2507 พบว่า นักเรียนชายแผนกวิทยาศาสตร์ เลือกวิศวกรรมศาสตร์มากที่สุด คือร้อยละ 24.14 ส่วนแผนกศิลปะเลือกครูมากที่สุดทั้งชายและหญิง คือชายร้อยละ 41.67 หญิงร้อยละ 45.00 นักเรียนชายแผนกวิทยาศาสตร์เลือกเภสัชศาสตร์น้อยที่สุด ร้อยละ 2.50 นักเรียนหญิงแผนกวิทยาศาสตร์เลือกเกษตรศาสตร์น้อยที่สุด ร้อยละ 6.90 นักเรียนแผนกศิลปะ เลือกเรียนเกษตรศาสตร์น้อยที่สุด คือร้อยละ 8.33 หญิงร้อยละ 2.50

ฐิติน จุลทรัพย์ (2509: 61) ได้สำรวจความต้องการศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2509 พบว่า สาขาวิชาที่นักเรียนต้องการเรียนมากที่สุด คือ วิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 20.56 รองลงมาคือ เกษตรศาสตร์ ร้อยละ 17.66 นักเรียนหญิงเลือกเรียนวิชาครูมากที่สุด ร้อยละ 20.21 รองลงมาคือ พยาบาล ร้อยละ 19.15 วิชาที่นักเรียนชายเลือกเรียนน้อยที่สุดคือ เภสัชศาสตร์ ร้อยละ 0.93 และนักเรียนหญิงไม่เลือกเรียนนิติศาสตร์เลย

วิไลลักษณ์ เกื้อนเพ็ญศรี (2510: 44) ได้วิจัยเพื่อให้ทราบว่าสาขาวิชาใดที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สายสามัญมุ่งศึกษามาก ผลปรากฏว่า นักเรียนชายแผนกวิทยาศาสตร์ เลือกวิศวกรรมศาสตร์มากที่สุดร้อยละ 27.02 และเลือกเรียนวิทยาศาสตร์เท่ากับพาณิชย์ศาสตร์ ร้อยละ 20.27 ส่วนนักเรียนหญิงต้องการเรียนวิทยาศาสตร์มากที่สุดร้อยละ 39.39 แผนกศิลปะ นักเรียนชายเลือกเรียนรัฐศาสตร์มากที่สุด ร้อยละ 40.00 นักเรียนหญิงเลือกเรียนอักษรศาสตร์ร้อยละ 45.57

โสภณัท พูลเพชรพันธ์ (2514: 32) ได้วิจัยเรื่องค่านิยมทางการศึกษา
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดพระนคร และธนบุรี ปีการศึกษา 2514
 พบว่า นักเรียนเลือกเรียนรัฐศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง รองลงไปคือนิติศาสตร์ เกษตรศาสตร์
 แพทยศาสตร์ พาณิชยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ศิลปศาสตร์ การศึกษา สถาปัตยกรรมศาสตร์
 บริหารธุรกิจ สังคมสงเคราะห์ศาสตร์

สุชาติ อุกกฤษ (2519: 32) ได้สำรวจความต้องการศึกษาต่อของนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พบว่า สาขาที่นักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์
 ต้องการศึกษาคือ แพทยศาสตร์ รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์
 สาขาวิชาที่นักเรียนแผนกศิลปะต้องการศึกษาคือ พาณิชยศาสตร์ และการบัญชี
 นักเรียนทั้งสองแผนกต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาร้อยละ 100

การศึกษาต่อและการเลือกอาชีพ

คอบบิ้นส์ (Dobbins 1969: 2958-2959) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความปรารถนา
 และความมุ่งหวังทางการศึกษาและอาชีพของนักเรียนมัธยมปลาย จำนวน 292 คน จาก
 5 เมือง ในรัฐหลุยส์เซียนา พบว่า บิคามารคามีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพและการ
 ศึกษาคือ ส่วนเพื่อนจะมีอิทธิพลรองลงไป

จุมพล หนิมพานิช (2517: 8) อ้างถึงผลการวิจัยของเมฮาน โรเบิร์ต
 ชาลส์ (Mehan Robert Charles) ว่า เขาได้ศึกษาเรื่องการวางแผนการศึกษาคือ
 และการประกอบอาชีพของนักเรียนที่จะสำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในรัฐอริโซนา
 และองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือก โดยส่งแบบสอบถามแก่นักเรียนจำนวน
 20,000 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนส่วนใหญ่ที่วางแผนการศึกษาคือ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง
 พวกที่อายุน้อยต้องการศึกษาคือมากกว่าพวกที่อายุมาก
2. บิคามารคามีอิทธิพลในการวางแผนการศึกษาคือของนักเรียน
3. นักเรียนจำนวนน้อยมากที่วางแผนออกไปทำงานประเภทใช้กำลัง
4. มีหลายคนคิดจะไม่ศึกษาคือ เพราะเงินไม่เพียงพอ
5. มหาวิทยาลัยแห่งรัฐอริโซนา และมหาวิทยาลัยอริโซนาได้รับการเลือก
 มากที่สุด

6. นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการข้อมูลในเรื่องโอกาสการศึกษาต่อและการหางานทำมากกว่านี้

เชนเนย์ (Chaney 1969: 2957-2959) ได้วิจัยถึงเหตุผลในการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะพิจารณาคุณค่าการเงิน การควบคุมงาน เกียรติยศ สูงกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

จุฑาภรณ์ วรสุมนต์ (2515: ง) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาของบิดามารดา ซึ่งขัดแย้งกับข้อค้นพบของทัศนีย์ บุศรากิจ (2513: 61) ถนอม อินทรกำเนต (2513:71) สมุท นุชนาด (2513: 78) โสภณัท พูลเพชรพันธ์ (2513: 69) และยุวดี เจริญจิต (2513: 75) ที่พบว่าค่านิยมทางการศึกษาของนักเรียนที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาของบิดามารดาจะไม่แตกต่างกัน

ภูมิลำเนา

เรดฟิลด์ (Redfield 1947: 293-308) กล่าวว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองใหญ่โดยทั่วไป มักจะมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก เพราะสภาพของสังคมที่มีความสลับซับซ้อน มีอาชีพที่มีความแตกต่างกันมาก

เบรเซอร์ และมาร์ติน (Brazer and Martin 1962: 39) กล่าวว่า โดยปกติแล้วผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองหลวง ย่อมมีแนวโน้มที่บุตรของเขาจะมีโอกาสได้รับการศึกษาในระดับค่อนข้างสูงกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองเล็ก ๆ หรือคามชนบท บุตรของผู้ซึ่งย้ายถิ่นที่อยู่มาจากชนบทสู่ในเมือง ย่อมมีโอกาสที่บุตรจะได้รับการศึกษาในระดับสูงกว่าพวกชนบทที่ไม่เคยเคลื่อนย้ายเลย คำกล่าวนี้สอดคล้องกับการศึกษาของซัลห์สตรอม (Sahlstrom 1962: 2637-2638) ที่พบว่าพื้นเพทางบ้านของนักเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจเลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่มีบ้านอยู่ในเมือง มีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเข้าเรียนต่อในสถาบันอุดมศึกษามากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวชนบท

จากการศึกษาของ ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล พบว่า โอกาสการสอบคัดเลือกผ่าน มีสิทธิเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยของผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในส่วนภูมิภาคต่ำกว่าโอกาสที่ควรได้ เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โอกาสสอบคัดเลือกโคของผู้ที่มี ภูมิลำเนาอยู่ในส่วนกลาง สูงกว่าโอกาสที่ควรได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01

จากการศึกษาของธิดารัตน์ บุญบุช (2512: 101) วารุณี อัคริรวัฒน์ (2512: 132) สุนิ ธนสารสมบัติ (2512: 32) และฉลวย กิรศิริกษกุล (2512: 109) ไคมล สอดคล้องกันว่าภูมิลำเนา มีอิทธิพลต่อการเลือกแนวทางศึกษาต่อเพื่อการ ประกอบอาชีพของนักเรียน และไทย ทิพย์สุวรรณกุล (2522: ๑) ก็พบว่าภูมิลำเนา สัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาเรียน

ขนาดของครอบครัว

เลห์เบิร์ก และเลสบี (Rehberg and Liestby 1967: 362-374) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยม จำนวน 2,852 คน ในเมืองเพนซิลวาเนีย ใน เรื่องความมุ่งหวังที่จะศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ส่วนหนึ่งของการวิจัย พบว่า สัดส่วนของ นักเรียนที่แสดงความตั้งใจที่จะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยหลักสูตร 4 ปี มีความสัมพันธ์ ในทางลบกับขนาดของครอบครัว นอกจากนั้นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ จะทำให้ความถี่ของการ สนับสนุนลดลง และความถี่ของการสนับสนุนของครอบครัวขนาดใหญ่จะมีอิทธิพลน้อยกว่า ของครอบครัวขนาดเล็ก

จากการศึกษาของเบรเซอร์ และมาร์ติน (Brazier and Martin 1962: 32) พบว่า จำนวนบุตรของครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนปีที่บุตรจะได้รับการ ศึกษาเล่าเรียน โดยให้เหตุผลว่า ครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ ความต้องการที่จะนำ รายได้มาใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นในชีวิตประจำวันย่อมมีมากกว่าครอบครัวขนาดเล็ก ดังนั้น รายได้ที่จะนำมาจ่าย ในการส่งบุตรให้เรียนระดับอุดมศึกษาและเพื่อจะทำงานเลี้ยงตัวเอง กอไปย่อมลดลง

จากการวิจัยของเคลเลน (Clellan 1962: 1262) พบว่า ทัศนคติของ บิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับโอกาสการเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยของนักเรียน กล่าวคือ ถ้าบิดามีทัศนคติสูง บุตรก็มีแนวโน้มที่จะได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยสูงด้วย และ จากการศึกษานี้ของเลห์เบิร์ก และเลสบี (Rehberg and Liestby 1967: 155-156) ก็ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับซีลแลน

สตีเฟนสัน (Stephenson 1955: 27-35) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความมุ่งหวัง และการวางแผนในการประกอบอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่ บิดามารดามีอาชีพเกี่ยวกับการใช้วิทยาการสูง มักจะมีความมุ่งหวังและความต้องการที่จะประกอบอาชีพที่ต้องใช้วิทยาการสูงตามไปด้วย ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่บิดา ไม่ได้ประกอบอาชีพที่ต้องใช้วิทยาการสูงนัก ก็หวังที่จะประกอบอาชีพเดิมของบิดา

จากรายงานการวิจัยของพรามาต นนทยาธร (2520: 22) ได้อ้างถึง การศึกษาของโรโกฟฟ์ (Rogoff 1961: 241-251) ว่าเขาได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ ระหว่างการวางแผนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษากับสถานภาพทางสังคม และความ สามารถทางวิชาการ พบว่า สถานภาพทางครอบครัว และความสามารถทางการเรียน มีอิทธิพลต่อการวางแผนที่จะเข้าเรียนมหาวิทยาลัย เกือบจะเท่าเทียมกัน ประมาณร้อยละ 83 ของกลุ่มนักเรียนที่มีความสามารถสูง สถานภาพสูง วางแผนที่จะเข้าเรียนต่อในระดับ อุดมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 43 ของกลุ่มที่มีความสามารถสูง แต่สถานภาพทางครอบครัว ต่ำ ที่วางแผนเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ขณะที่กลุ่มที่มีความสามารถต่ำ สถานภาพ ทางครอบครัวสูง วางแผนเข้าเรียนต่อระดับอุดมศึกษา ถึงร้อยละ 53

จากการศึกษาของจุมพล หนิมพานิช (2518: 155-156) ก็พบว่า อาชีพ ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของบุตร

อุดม เกิดพิบูลย์ (Udom Kerdpibule 1972: 78-85) ได้ทำการศึกษา ถึงผลสำเร็จในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยของนักเรียนที่มาจากกลุ่มชนชั้นต่าง ๆ ทางสังคม ในปีการศึกษา 2509 และ 2510 ผลปรากฏว่า ผู้สมัครที่มาจากครอบครัวนายจ้างและ เจ้าของกิจการมีโอกาสจะได้รับการคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้มากกว่าผู้สมัครที่มาจาก กลุ่มชนอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่มาจากครอบครัวกสิกร มีโอกาสเข้ามหาวิทยาลัย ได้น้อยที่สุด กล่าวคือ ความเป็นไปได้ที่เด็กซึ่งมาจากครอบครัวที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

จะสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้มีอยู่เพียง 3 ใน 100,000 เท่านั้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ศรีเพ็ญ สุภทิตยากุล (2518: 85) ที่พบว่า จำนวนผู้มีสิทธิ์สอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย แปรตามอาชีพของบิดามารดา

การศึกษาของบิดามารดา

ซีเวล และ ชาห์ (Sewell and Shah 1968: 191-209) ได้ทำการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาของทั้งบิดาและมารดา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อการกระตุ้นในการศึกษาของบุตร ถ้าบิดามารดาได้รับการศึกษาดี จะพบว่าบุตรทั้งชายและหญิงจะยอมรับการกระตุ้นสิ่งเร้าให้ศึกษาต่อมากยิ่งขึ้น และหากบิดามารดาไม่มีการศึกษาคำ มักจะมีแนวโน้มที่จะเอาใจใส่ในการศึกษาของบุตรน้อยกว่า

จากการศึกษาของออสบอร์น (Osborn 1971: 163-167) ได้ทำการศึกษาค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาศึกษาของบิดามารดากับสัมฤทธิผลทางการเรียน เจตคติ และความมุ่งหวังทางการศึกษาของนักเรียน โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนมัธยมปีสุดท้าย ส่วนหนึ่งของการวิจัยพบว่า กลุ่มที่บิดามารดาไม่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ เป็นกลุ่มที่มีความมุ่งหวังทางการศึกษาในระดับตั้งแต่ปริญญาตรี ถึงสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวนอยู่ในระดับต่ำที่สุด และนักเรียนจะมีแนวโน้มที่มีความมุ่งหวังทางการศึกษาและสัมฤทธิผลทางการเรียนในทางเดียวกับระดับการศึกษาของบิดามารดาที่มีเพศเดียวกับเขา

เบรเซอร์ และ มาร์ติน (Brazer and Martin 1962: 30) ก็ได้ศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกับออสบอร์น ส่วนหนึ่งของการวิจัย พบว่า การศึกษาของทั้งบิดาและมารดา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับความมุ่งหวังทางการศึกษาของบุตร

ในคานการวางแผนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา ซัลห์สตรอม (Sahlstrom 1962: 2638) ได้ทำการศึกษาของค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนการศึกษาต่อของนักเรียนมัธยมปีสุดท้ายของโรงเรียนมัธยม 26 โรงเรียนในรัฐมินเนโซตา ปี ค.ศ. 1960 ส่วนหนึ่งของการวิจัยพบว่า การศึกษาของบิดามารดาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการตัดสินใจ เลือกเรียนต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียน ในปีเดียวกัน เคลแลน (Clellan 1962: 2662) ก็ได้ข้อค้นพบในทำนองเดียวกัน โดยศึกษาจาก

กลุ่มตัวอย่างนักเรียน ที่สำเร็จจากโรงเรียนมัธยมในมณฑลแจ๊คสัน พบว่า รัศมี การศึกษาของบิคามารคา มีความสัมพันธ์กับโอกาสการได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย ของนักเรียน นอกจากนี้ พบว่ารัศมีการศึกษาของบิคามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด กับโอกาสการได้เข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยของนักเรียนมากกว่ารัศมีการศึกษาของ มารคา และบิคามีรัศมีการศึกษาสูงกว่า จะยอมจ่ายค่าเล่าเรียนในอัตราที่แพงกว่า

รายได้ของบิคามารคา

จากการศึกษาของคริสโตเฟอร์ เจนส์ (Jencks 1971: 71) อ้างถึงใน พราวมาศ นนทยาธร 2520: 28) พบว่า จำนวนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ ต่ำ จะมีร้อยละที่ได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยเอกชนน้อยกว่าพวกที่มาจากครอบครัวที่มี รายได้สูง ในขณะที่พวกที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง มีจำนวนร้อยละที่เรียนอยู่ใน วิทยาลัย หลักสูตร 4 ปีของรัฐ มีจำนวนน้อยกว่าพวกที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำ ส่วนนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ปานกลางจะมีร้อยละที่ได้เรียนในมหาวิทยาลัย ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่า รายได้ของครอบครัวมีความสำคัญต่อประเภท สถาบันที่จะศึกษาต่อ และจากการศึกษาของจอห์นสตัน (Johnston 1975: 3448) ได้ วิเคราะห์หาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของ ประชากร 2 กลุ่ม คือ นักเรียนมัธยมในโรงเรียนรัฐบาล และชาวเวอร์มอนต์ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป พบว่า รายได้ของครอบครัวเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มี ความสำคัญต่อความมุ่งหวังทางการศึกษาต่อของทั้ง 2 กลุ่ม และจากการศึกษา ของ ซัลท์สตรอม (Sahlstrom 1962: 2638) พบว่า รายได้ของครอบครัวมีผลต่อ การตัดสินใจเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา แต่ไม่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญนัก

จากการศึกษาของลียง (Lyon 1959: 1269) ได้พบว่ารายได้ของบิคา มารคา มีความสัมพันธ์กับการเลือกสายวิชาเพื่อการศึกษาต่อ และจากการศึกษาของ จุมพล หนิมพานิช (2518: 153) และการศึกษาของ จุฑาภรณ์ วรสุมนต์ (2515: 60) ได้ผลการวิจัยที่สนับสนุนข้อค้นพบของลียง แต่จากการศึกษาของไนท์ (Knight 1970: 2110 อ้างถึงในไทย ทิพย์สุวรรณกุล 2522: 19) ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่ม

ตัวอย่างนักเรียนนิโกร ได้ผลขัดแย้งกับข้อค้นพบข้างต้น คือพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม กับการวางแผนการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของนักเรียนนิโกร

จากรายงานทางวิชาการของริงส์เวิร์ค ธนะพรพันธ์ (2518: 52) ได้กล่าวไว้ว่า สถานะทางเศรษฐกิจไม่เพียงแต่เป็นเงื่อนไขจำเป็นในการศึกษาต่อเท่านั้น ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภายในครอบครัวอีกด้วย สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ต่างกัน ความไม่เสมอภาคในโอกาสแห่งการศึกษาตั้งแต่ทารก ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว มารดาที่ยากจนย่อมไม่อาจมีอาหารกินที่อุดมสมบูรณ์พอเพียงแก่การพัฒนาค้นสมองของทารกในครรภ์ได้อย่างเต็มที่ ระดับการพัฒนาค้นสมองที่แตกต่างกัน ย่อมทำให้ทารกในครรภ์มารดาที่มีความฉลาดปราดเปรียวแตกต่างกัน เมื่อเป็นเช่นนั้น สถานภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวน่าจะมีผลต่อแผนการศึกษาต่อของนักเรียน

* นีโคลัส เบนเนคต์ (เบนเนคต์ แพลและเรียบเรียงโดย เสกสรรค์ ประเสริฐกุล 2515: 51 อ้างถึงใน ประจักษ์ บุญอารีย์ 2522: 14) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่อยู่ในสังคมที่มีฐานะต่างกัน จะประสบผลสำเร็จทางการศึกษาต่างกัน เมื่อผู้ใดมีฐานะยากจน แม้จะมีความต้องการทางการศึกษาในสาขาที่สูง เกินกว่ากำลังฐานะของตนก็ยอมเป็นไปโดยยาก ฐานะบุคคลจึงเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลต่อความต้องการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียน เช่นเดียวกับการศึกษาของคอบบินส์ (Dobbins 1968: 2958) ที่ได้สรุปว่า พื้นฐานทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังทางการศึกษาและการเลือกสาขาวิชาชีพที่จะศึกษาต่อ บิดามารดามีอิทธิพลต่อการเลือกสาขาวิชาที่ศึกษาต่อมากที่สุด รองลงมาคือเพื่อน ๆ สถานภาพทางสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ในครอบครัว ไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การสนับสนุนทางการศึกษาของบิดามารดา

จากการศึกษาของเลห์เบิร์ก และเลสต์บี (Rehberg and Liestby 1967: 362-374) พบว่า การสนับสนุนของบิดามารดาที่มีต่อการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของบุตร และความถี่ของการให้คำแนะนำของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความมุ่งหวังทางการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาของบุตร

จากการศึกษาของ เก็อกูล ทาสีทซ์ (2514: 151) พบว่า ครอบครัวที่มีการศึกษาสูง จะเอาใจใส่ในการเรียนของบุตรเพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จ โดยให้การสนับสนุนในทุกวิถีทาง เช่น ซื้อหนังสืออ่านประกอบให้ ในบ้านมักมีหนังสือความรู้ประเภทต่าง ๆ ให้คนคว่ำคอกยดูแลการเรียนของบุตรอย่างใกล้ชิด สอนหนังสือให้ก่อนเข้าเรียน เมื่อทำการบ้านไม่ไ้ก็อธิบายให้ฟังหรือจ้างครูมาสอนพิเศษให้ที่บ้าน สนทนาแนะนำหนทางในการศึกษาต่อ และการเลือกอาชีพของบุตรอยู่เสมอ ตรงข้ามกับครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจระดับกลางและต่ำ ที่ไม่มีเวลาสนับสนุนการศึกษาของบุตร เนื่องจากต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว และไม่มีการศึกษาสูงพอที่จะสอนบุตร

จากการศึกษาของเมอร์ฟิน (Murfin อ้างถึงใน ฉวี กาหย์ (2512: 5) พบว่า การสนับสนุนของบิดามารดามีอิทธิพลต่อทัศนคติด้านการเรียน และการตั้งระดับแห่งความหวังของเด็ก

การศึกษาถึงลักษณะของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น เลวิน (Lewin) อ้างถึงใน เก็อกูล ทาสีทซ์ 2514: 4) เชื่อว่า ลักษณะของบุคคลเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อเขา ลักษณะของบุคคลจะเป็นเช่นไรย่อมแล้วแต่การที่บุคคลรับรู้ และตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัวเขาอย่างไร ซึ่งสรุปได้ว่า ลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ

ส่วนการพัฒนาลักษณะของบุคคล อีริกสัน (Erikson อ้างถึงใน เก็อกูล ทาสีทซ์ 2514: 5-6) โ้กกล่าวว่ การพัฒนาลักษณะของบุคคลนั้นเกิดจากการปรับตัวในลักษณะทางบวกความวัยต่าง ๆ ของบุคคล ในวัยรุ่นต้องการความเป็นตัวของตัวเอง รับผิดชอบตนเอง สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลได้รู้จักตนเองว่าคือใคร รู้จักประมาณตน วางตนให้เหมาะสมกับฐานะ อันจะช่วยให้ในวัยต่อ ๆ ไป บุคคลสามารถปรับตนเองให้เข้ากับบุคคลอื่นได้ง่าย การทำงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างกระตือรือร้น ต้องการให้ผลงานที่กระทำไ้ผลดีที่สุด และจากการศึกษาของ บิชอป (Bishop) อ้างถึงใน Mussen and Conger 1956: 245) ได้แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่บุคคลเรียนรู้มาจากบ้านจะถูกนำไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ นอกบ้านด้วย ดังนั้น ความสัมพันธ์และบรรยากาศจึงมีผลต่อการบรรยายลักษณะของบุคคล

ฉะนั้น จากการศึกษาจากเอกสาร และผลงานวิจัยที่ได้รวบรวมมาพอสังเขปนี้
 พอสรุปได้ว่า ลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานครที่จะเข้า
 ศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้คือ องค์ประกอบ
 ทางสถานภาพส่วนตัวของนักเรียน ได้แก่ เพศ โรงเรียน แผนการเรียน และสัมฤทธิผล
 ทางการเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นโรงเรียนใหญ่ ๆ และมี
 ชื่อเสียงจะคงรักษาคุณภาพของโรงเรียนของตนโดยการเตรียมตัวให้นักเรียนมีความ
 มุ่งหวังที่จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในค่านหลักสูตรการเรียนการสอน และอุปกรณ์
 ประกอบการเรียนการสอน สัมฤทธิผลทางการเรียนก็เป็นอิทธิพลที่สำคัญประการหนึ่ง
 เพราะการเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของประเทศไทยใช้วิธีการสอบคัดเลือก โดย
 วิธีทดสอบความรู้ด้านเนื้อหาวิชาที่เรียนเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้คำนึงถึงองค์ประกอบ
 ด้านอื่น แผนการศึกษาต่อและอาชีพ ได้แก่ องค์ประกอบสำคัญในการศึกษาต่อ การ
 เตรียมตัวเพื่อศึกษาต่อ อิทธิพลในการตัดสินใจเลือกสถาบัน เลือกสาขาวิชาที่เรียน
 อิทธิพลที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพ ภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ ภูมิฐานะ
 ขนาดของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา รายได้ของบิดา
 มารดา และการสนับสนุนทางการศึกษาของบิดามารดา ก็นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ
 ที่มีผลต่อลักษณะของนักเรียน เพราะครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ไม่สามารถจะ
 จ่ายค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรในระดับสูงได้ และต้องการแรงงานมาช่วยในการ
 ประกอบสัมมาชีพของครอบครัว จึงมักจะต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับต่ำและ
 ไม่ค่อยสนับสนุนหรือเอาใจใส่ต่อการศึกษามากนัก ขณะที่ครอบครัวที่มีฐานะทาง
 เศรษฐกิจสูง มักจะเห็นความสำคัญของการศึกษาของบุตร ส่วนใหญ่จะให้ความสนับสนุน
 และเอาใจใส่ต่อการศึกษามาก ต้องการให้บุตรศึกษาต่อในระดับสูง ๆ บิดามารดา
 ที่มีระดับการศึกษาและอาชีพในระดับต่ำ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยกระตุนเร่งเร้าในเรื่องการ
 ศึกษาของบุตร หรือต้องการให้บุตรศึกษาในระดับสูง บิดามารดามีอิทธิพลต่อการศึกษา
 ของบุตร และมีแนวโน้มที่จะเอาใจใส่ต่อการศึกษามาก นอกจากนี้ ความคิดเห็น
 ทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ก็นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อลักษณะของ
 นักเรียน เช่นกัน